

С Т А Н О В И Щ Е

Относно дисертационния труд

на **МУАММЕР АЙДЪН**

на тема

ТЕРАПЕВТИЧНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА СПОРТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ЕФЕКТИ ПРИ ОБЩЕСТВА, НАМИРАЩИ СЕ В СЛЕДВОЕНЕН ПЕРИОД

за присъждане на образователната и научна степен „**ДОКТОР**”

с Научен ръководител – Доц. Живка Желязкова-КОЙНОВА

Поздравлявам Докторанта **МУАММЕР АЙДЪН** за избора на темата - сред най-значимите в житейската и професионална йерархия. Разработен е един перманентно актуален, жизнено важен за човечеството проблем, засягащ отделната личност и обществото, основният акцент в който е двигателната активност, спортът – любителски и професионален. От неговото решаване зависи в изключително висока степен здравният - телесен, умствен, нравствен и социалният статус на личността.

Докторантът се е насочил към проблема за значимата роля на спорта за преодоляване на негативните ефекти върху обществото след военни конфликти - един сложен, комплексен проблем, твърде изоставащ до днешния ден. Данните от CV-то за кариерното развитие на Докторанта го очертават като сериозен, задълбочен и амбициозен специалист, изследовател и експериментатор. Търсеният „ключ” за намиране на верните отговори, Авторът открива със задълбочен теоретичен анализ, обвързан с получените от изследването експериментални данни.

Гносеологичният спектър на труда има следните достойнства:

Дисертационният труд е разработен в **обем** от 151 стр., оптимално структурирани в три глави; фактическият **масив от данни** - емпирични и самостоятелно получени от Автора, е онагледен с 43 илюстрации (22 таблици, 18 фигури, 3 снимки. **Библиографската справка** обхваща адекватно подбрани на интегралния проблем 216 публикации (от 19-ти, 20-ти, 21-ви век), често извлечени от интернет-източници.

Висока оценка заслужава задълбоченият **теоретичен анализ** на едни от най-наболелите и постоянно разрастващи се проблеми в света - негативите от военни конфликти и **възможностите на спорта** да влияе за преодоляване на последствията („*Soft America*“) както върху психичното здраве, така и за възстановяването на страната, независимо от политически, икономически и социални ситуации.

Заслуга на Автора е специално отделеното внимание на здравните проблеми и програмите за превенция, в които трябва да се ангажират всички държавни институции, спортни организации, локални общности, както и учени от различни сфери. Особено актуално и за съседните на Афганистан конфликтни зони Виетнам, Ливан, Ирак, Иран, Пакистан, Африка, но и за Балканите, и за Източно-Средиземноморския район.

Докторантът ни запознава с инкересни, **нови исторически истини**

- често **потресаващи**, като екзекуциите преди мач от талибаните;
- проследени са резултати от Първата и Втора световни войни (35-40 с.) за **броя на хора с увреждания** (Англия 752 хил, Германия над 4 мил, Франция над 1 мил, Канада около 70 хил, САЩ над 200 хил) – общо над 27 мил): още 1918 г. се създава медицински отдел в армията с класове за тренировки, Учебник за физическа терапия, активното движение водещо;
- свидетели ставаме за влиянието на **международни политики** върху Афганистан: рухва многовековният баланс при взаимодействието на

страната със съседите, съпътствано с влошаване на менталното здраве и поява на психиатрични симптоми, травми, стрес, дистрес, бягство...

Задълбочено е проследена връзката икономика - физическо здраве - образование - обществено благополучие - спортът и Олимпизмът като човешко право („*За развитие и мир*“) и част от културата (Кубертен); и всичко това на фона на военни конфликти, престъпност, насилие, агресия, неравенство между половете, етносите и пр.

Работната хипотеза, като изходна база на изследване, е адекватна на **целта и задачите** както и на организацията, и разгръщането на проблема в основните шест етапи на работа.

Предметът на изследване е респектиращ - многопланов и добре контролиран според динамиката на изследваните явления. Комплексна е методиката на изследване – **полуструктурирано интервю** с ВИП на НОК; проследен е интересът на страната, отразен в медиите, създаване на концептуален модел за статуса на спорта в социалната структура.

Резултатите от изследването отразяват компетентното разбиране на Автора за спорта като мощно средство за оказване на терапевтично въздействие и запазване на основни нравствени ценности. Обосновно е разбирането на Автора за спортните изяви като предмет за повишаване и самочувствието и преживяване на вдъхновяващото чувство за щастие; корелационният анализ на данните разкрива ролята на елитния и масовия спорт като реално основание за възстановяване самочувствието на афганистанците и за „лечение“ на обществото чрез представените от Автора тактически и стратегически програми.

Обобщените **Изводи и Препоръки** очертават широки възможности за задълбочаване на проблематиката с перспектива за разработване на проблема като част от ценностната система на съвременната личност.

Публикационната активност е представена с три статии, в две от които той е самостоятелен автор (на български и английски), в третата е в съавторство като втори автор (на англ, под печат). **Авторефератът** отразява съдържанието на Доктората и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и свързаните с него правилници.

Заключение:

Дисертационният труд **„Терапевтичното въздействие на спорта за намаляване на негативните ефекти при общества, намиращи се в следвоенен период“** се отличава с определни евристични, теоретични и практико-приложни приноси. Убедена съм в качествата на **Муаммер Айдын**, с богат професионален опит, изграден като прецизен, културен изследовател, със свой почерк и устойчив интерес към разкриване на уникалността на изследвания проблем. Осъщественият задълбочен системно-съдържателен, социален, спортно-педагогически, социално-психологичен, исторически и функционален анализ на фактите, е с логична градация и завършеност на отделните етапи и с коректна интерпретация на даните. Дисертационният труд е без аналог и отразява най-добрите традиции на науките за спорта в нашата Академична общност - не се съмнявам, че резултатите ще бъдат приети с интерес и от изследователи извън страната.

Посочените достойнства на разработения труд ми позволяват с убеждение да препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да дадат своя положителен вот за присъждането на **МУАММЕР АЙДЫН** образователната и научна степен **„ДОКТОР“**.

24 юни 2021 г.

Становището подготви

(Проф Юлия Мутафова-Заберска)

STATE
About the dissertation
of MUAMMER AIDEN
on the topic
THE THERAPEUTIC IMPACT OF SPORT FOR REDUCING THE NEGATIVE EFFECTS OF SOCIETIES IN THE
POST-WAR PERIOD
for awarding the educational and scientific degree "DOCTOR"

Supervisor - Assoc. Prof. Jivka Zhelyazkova-KOYNOVA

I would like to congratulate the Ph.D. Student MUAMMER AIDEN for choosing the topic, which has a big importance in life and professional hierarchy. A permanently topical, vital for humanity problem has been developed, affecting the individual and society, the main focus of which is physical activity, sports - amateur and professional one. The health - physical, mental, moral and social status of the person depends to an extremely high extent on its solution.

The PhD student focused on the problem of the important role of sport in overcoming the negative effects on society after military conflicts - a complex, complex problem, far behind today. The data from the CV for the PhD student's career development outline him as a serious, thorough and ambitious specialist, researcher and experimenter. The author finds the sought "key" for finding the correct answers with an in-depth theoretical analysis related to the experimental data obtained from the research.

The epistemological spectrum of scientific work has the following merits:

The dissertation is developed in a volume of 151 pages, optimally structured in three chapters; the actual empirical and independently data, obtained by the Author, is illustrated with 43 illustrations (22 tables, 18 figures, 3 photos. The bibliographic reference covers adequately selected for the integral problem 216 publications (from the 19th, 20th, 21st century), often extracted from Internet sources.

A high rating deserves the deep theoretical analysis of some of the most pressing and growing problems in the world - the negatives of military conflicts and the ability of sport to influence the impact ("Soft America") on both mental health and recovery, regardless of from political, economic and social situations.

The author's merit is the special attention paid to health problems and prevention programs, in which all state institutions, sports organizations, local communities, as well as scientists from various fields should be involved. Particularly relevant for Afghanistan's neighboring conflict zones are Vietnam, Lebanon, Iraq, Iran, Pakistan, Africa, but also for the Balkans and the Eastern Mediterranean.

The PhD student introduces us to interesting, new historical truths:

- often shocking, such as the executions by the Taliban right before the game;

- results from the First and Second World Wars (35-40 pp.) are given for the number of people with disabilities (England 752 thousand, Germany over 4 million, France over 1 million, Canada about 70 thousand, USA over 200 thousand) - over 27 mil): as early as 1918 a medical department was established in the army with training classes, a textbook for physical therapy, the active movement leading;

- we are witnessing the influence of international policies on Afghanistan: the centuries-old balance in the country's interaction with its neighbors is collapsing, accompanied by deteriorating mental health and the appearance of psychiatric symptoms, trauma, stress, distress, escape...

The relationship between economy - physical health - education - social well-being - sport and Olympism as a human right ("For development and peace") and part of culture (Coubertin) is thoroughly traced; and all this against the background of military conflicts, crime, violence, aggression, inequality between the sexes, ethnic groups, etc.

The working hypothesis, as a starting point for research, is adequate to the goal and tasks as well as to the organization and the development of the problem in the main six stages of work.

The subject of research is respectful - multifaceted and well controlled according to the dynamics of the studied phenomena. The research methodology is complex - a semi-structured interview with a VIP of the National Olympic Committee; The interest of the country, reflected in the media, the creation of a conceptual model for the status of sport in the social structure was followed.

The results of the research reflect the Author's competent understanding of sports as a powerful tool for exerting a therapeutic impact and preserving basic moral values. The author's understanding of sports performances as a subject for raising self-confidence and experiencing an inspiring feeling of happiness is justified; The correlation analysis of the data reveals the role of elite and mass sports as a real basis for restoring the self-confidence of Afghans and for "healing" the society through the tactical and strategic programs presented by the Author.

The summarized Conclusions and Recommendations outline wide opportunities for deepening the issues with a perspective for developing the problem as part of the value system of the modern personality.

The publishing activity is presented with three articles, in two of which he is an independent author (in Bulgarian and English), in the third he is a co-author as a second author (in English, in print).

The abstract reflects the content of the Doctorate and meets the requirements of the Academic Staff Development Act and related regulations.

Conclusion:

The dissertation "The therapeutic impact of sport for reducing the negative effects in societies in the postwar period" is characterized by certain heuristic, theoretical and practical contributions. I am convinced of the qualities of Muammer Ayden, with extensive professional experience, built as a precise, cultural researcher, with his own handwriting and sustained interest in revealing the uniqueness of the researched problem. The carried out in-depth system-content, social, sports-pedagogical, socio-psychological, historical and functional analysis of the facts has a logical gradation and completeness of the individual stages and a correct interpretation of the data. The dissertation is without analog and reflects the best traditions of sports science in our academic community - I have no doubt that the results will be accepted with interest by researchers abroad.

These merits of the developed work allow me to confidently recommend to the esteemed members of the Scientific Jury to give their positive vote for the award of the MUAMMER AIDEN the educational and scientific degree "DOCTOR".

June 24, 2021

The opinion prepared.....

(Prof. Julia Mutafova-Zaberska)